

Műhely

Maastrichban jártunk...

Európai találkozóra jöttünk össze egy kedves holland városkában 1992. decemberében a FERMENT meghívására. A részvételünk költségét nagyobb részt a FERMENT fedezte, de a Fővárosi Gyermekek- és Ifjúságvédő Intézet és a FICE (Nevelőotthonok Nemzetközi Szövetsége) is hozzájárult.

Mi az a FERMENT?

A FERMENT (Élesztés) egy hálózati szervezeti forma, amelynek az a funkciója, hogy gyakorlati tapasztalatcserét valósítson meg európai intézmények, szervezetek között, akik mentális egészségvédelem és tanulási nehézségek területén dolgoznak. Ennek megvalósításakor az a reményünk, hogy mindazokat a szakértőket be tudjuk vonni - Európaszerte - akik ezen a területen dolgoznak, és elősegíthetjük a fejlődés menetét a résztvevő intézmények között. A FERMENT működésének egyik formája, hogy egyéneket segít a csereprogram megvalósításában.

Ki vehet részt a programban?

A FERMENT tagság lényegében mindenki számára nyitott, függetlenül attól, hogy állami, karitatív, vagy magántársulás. Egyéni résztvevők csereje nincs professzionális fokozathoz kötve.

Hogyan működik a FERMENT?

A FERMENT a résztvevő szervezetek hálózata, küldi vagy fogadja egy munkahely állandó alkalmazottait, rendszerint 3 hónapos időtartamra. A FERMENT Európában ezen a módon biztosítja a tapasztalatok cseréjét. Az a határozat, hogy elküldünk egy állandó dolgozót külföldre, gondos körültekintést igényel a szervezet részéről, és úgy kell tekinteni, mint egy befektetést. A szervezet meg kell, hogy győződjön a felhasználás és a befektetés hasznosságáról.

A FERMENT összegyűjti a cserelehetőséget, a résztvevő szervezetek körvonalazható profiljait, amelyeket már eddig követendő gyakorlat formájában eredményként elért, mindpedig azokat az innovatív irányokat, amiket a tagszervezetek fejleszteni kívánnak a jövőben, vagy ami iránt különös érdeklődést tanúsítanak. A FERMENT aztán „kiárusítja” az egymáshoz illő partnereket a hálózaton belül. Az a gyakorlat, hogy a résztvevő szervezetek egyaránt küldhetnek, vagy fogadhatnak állandó alkalmazottakat, de nem szükségszerűen egy időben. Egyszerűen az is lehetséges, hogy vendégül látunk egy munkatársat, ha a fogadó szervezet nincs abban a helyzetben, hogy kiküldjön cserepartnert. A csere egy azonos országon belül is lehetséges.

KÖLTSÉGEK:

A vendéglátó szervezettől azt várják, hogy a szállásköltséget, a napi ellátás költségeit, valamint a helyi közlekedés költségeit biztosítsa a vendégül látott munkatárs számára. A küldő szervezet fizeti a légi közlekedés, a biztosítás költségeit és saját dolgozójának a fizetését a kiküldetés ideje alatt. Felmerülhet még kismértékű költség a cserében résztvevő szervezeteknél a FERMENT adminisztrációjával járó kiadásaira.

Mi történt mostanáig?

A FERMENT 1990-ben alakult meg. Anglia, Hollandia, Franciaország, Olaszország és Németország részvételével jött létre egy kezdeti szervezet Európában, amely célul tűzte ki 3 ország cseréjét.

Az első fordulóban a kutató csoportok cseréjét a Limburg Egyetem szervezte, és a Northumberland Mentái Health Services látta vendégül 1991 szeptemberében az Európai Konferenciát. Azt a következtetést vonták le, hogy a FERMENT program kezdeményezése sikeres volt, hogy a szaktudást megosztják egymás között, és stimulálják a fejlődést.

Mi van most?

A szervezetek, amelyek érdeklődést mutatnak, hogy csatlakozzanak a FERMENT hálózathoz - azzal a gondolattal, hogy részt fognak venni a csereprogramban - fel kell vegyék a kapcsolatot a hálózattal. Írják le szervezetük körvonalazható profilját ahhoz, hogy a megfelelő cserepartnert meg tudjuk találni. Beszámolónk második felében a konferencián ismertetett előadásokból ragadunk ki egy általánosabb témát, mely egy új módszert, egy új szerkezeti felépítést ismertet a nyugat-európai országok gyakorlatából a szociálisan és mentálisan sérült emberek megsegítésére.

Általánosan érvényes helyzet az EK-tagországok területén, hogy egy újszerű szakember hálózatot építettek ki és működtetnek a hátrányos helyzetben lévő emberek megsegítésére. 1990-ben alakult ki ez a hálózat. Nem vagyunk még nagy késésben, ha Magyarországon is alkalmazni kívánjuk.

A hálózat szerkezeti felépítése két területre oszlik:

1. A Problémafelmérés és problémakezelés kidolgozása és megsegítése (új fogalmak ezek az angol szakirodalomban is, így jelzik: Assessment and Care Management).

2. Szolgáltatnyújtás. (Service Providers).

Az új szakember gárda két szervezeti területre épül rá. A közösségi-társadalmi szolgáltatásokat e két szervezeten szakemberei végzik.

Az első szervezeti területen dolgozó szakembereket gyűjtőnéven: szociális segítőknek nevezik (Care Managers) új szakirodalmi megnevezéssel. A szociális segítők feladata az, hogy a hátrányos helyzetű emberek között felmérést készítsenek, és biztosítsák az egyéni igényekből eredő szükségletek kielégítését oly módon, hogy megfelelő szolgáltatásokat ajánlanak fel az egyéneknek.

A szociális segítők feladata továbbá az egész folyamat kézbentartása és irányítása.

A második szervezeti területen dolgozó szakembereket gyűjtőnéven szociális gondozóknak (segítségnyújtóknak angolul: Care Practitioners) nevezik, ők a konkrét segítők az egyén különféle problémáinak megoldásában, amelyek hátrányos mentális és szociális helyzetéből erednek. Segítésük módja az, hogy egyénileg felvállalják a segítségre szoruló ember problémáját. Segítésük területei:

- Helyszíni munkát végeznek. A segítségre váró egyén lakhelyére mennek, és ott végzik a munkájukat.

Ápolás, bevásárlás, ügyintézés, lelkipozozás.

- Intézménybe várják a rászorulókat, és ott foglalkoznak vele rendszeresen, tanulási korrekció, lelkipozozás, ápolás stb. esetén.

- A lakónegyedben kialakult segítő team foglalkozik az egyén problémájával (költözés, magány, betegség stb. esetén).

Az új szakemberek képzettségeiről kiderült, hogy nincs a hálózaton belül ún. hierarchia, úgy is mondható, hogy nyitott és demokratikus a felépítettsége.

Az első szervezeti csoportba tartozó szakemberek, akik a segítőfolyamatokért felelősek, főként ápolónői, szociális munkási végzettséggel rendelkeznek, és kötelesek egy felsőfokú tanfolyamot elvégezni a munkakörük betöltésére. A felsőfokú tanfolyam anyaga alapján célirányos képzésben vesznek részt.

A második szervezeti csoportba tartozó szakemberek, akik a segítségnyújtók, ők a legszélesebb képzettségi fokon állnak, mivel a segítségnyújtás módzatai a legdifferenciáltabbak. Lehetnek ápolók, védőnők, szociális munkások, terapeuták, gyógytornászok, orvosok, tanárok és nőrszók. A nőrsz gyűjtőfogalma szintén új meghatározás.

A nőrsz: feladatköre tágkörű és speciális.

A nőrsz foglalkozik a segítségre váró emberrel, ha szükséges, akkor strukturálja az ember napi elfoglaltságát. Kidolgoz számára egy rehabilitációs és korrekciós napirendet, amelyben segíti és mellette áll. Hátrányos megrekedés, krízis helyzetben levő emberek kilábalását segíti elő. Segíti napirendjének megvalósításában (bevásárlás, kisebb házimunka, orvoshoz kíséri, esetleg hivatali ügyének intézésében segíti stb.).

Így foglalható össze röviden és vázlatosan az egész társadalomra kiterjedően szociális hálózat, amely gyermekkortól-időskorig öleli át és nyújt támogató szolgáltatást a mentálisan és szociálisan hátrányos helyzetben levő emberek számára az Európai Közösség országaiban.

Érdeklődéssel és nagy várakozással érkezünk az Európai Közösség székházában tartott konferenciára, melyre 16 ország 83 résztvevője jött el. A találkozó témája: A mentálisan és szociálisan sérült hátrányos helyzetben lévő emberek megsegítése.

A FERMENT két éve működő nyugat-európai szervezet, amely azzal a lehetőséggel gazdagodott 1992. júliusában, hogy az EK szervezetén belül a Tudományos és Technikai Együttműködési projekt iroda pályázatot hirdetett a közép- és kelet-európai együttműködés megvalósítására és azt a FERMENT 1992. augusztus 7-én meg is pályázta.

Kedvező elbírálás esetén ez jelentős pénzüsszeget biztosít számára, illetve a vele együttműködő partnerintézményeknek. Ennek a kooperációnak az előhírnökeként vehettünk részt mi is a konferencián közép- és keleteurópai kollégákkal együtt (cseh, lengyel, litván, román, albán). Az Európai Közösségek Bizottsága felé benyújtott pályázatunk témája: Mentális betegek, tanulási és/vagy mentális handicappal küzdők hatékony szociális és kulturális erősítése és társadalmi integrációja. Ezekben a témákban lehetővé teszi a FERMENT szakmai együttműködési programok és kölcsönös tapasztalatcsere megvalósítását. Ugyanakkor a mentális egészségvédelem tágabban értelmezett rehabilitációs programjait is felveszi palettájára, lehetőséget nyújtva a FERMENT tagjainak egyéni profiljukból adódó saját érdeklődésük képviselőjére. A FERMENT felvállalja és segíti az újabb, eltérő témák kapcsolódását is a partnerek igényeinek engedve.

Mi kétnyelvű (angol-francia) ismertetőt készítettünk a magyarországi gyermekvédelemről, és részletes leírást adtunk a Fővárosi Gyermekek-és Ifjúságvédő Intézetéről. Megjelöltük és kiemeltük azokat a területeket, amelyekben segítséget várunk az EK-kollégáktól.

A Maastricht-i Konferencián kiemelt érdeklődést tanúsítottak a közép- és kelet-európai országok témái iránt, így az általunk képviselt szakmai területek iránt is. Ezek a következők voltak:

1. dyslexia illetve tanulási nehézségek
2. családterápia
3. speciális gyermekpszichológiai központok
4. minoritások szocializációja

A háromnapos konferencián lehetőségünk nyílt megismerkedni ezzel a fiatal szervezettel, céljaival, lehetőségeivel. Előadásokat hallgattunk meg szűkebb szakmai témákban is, de legfontosabb feladatának a konferencia a FERMENT, mint szervezet megismertetését szánta. Az eltelt két év szakmai tapasztalatsere-programok eredményességét, nehézségeit (nyelvi, kulturális...) és továbbfejlesztési irányait (Közel- és Kelet-Európa) ismertette. A konferencia második napján a „Piaci napok” keretében minden résztvevő lehetőséget kapott, hogy posztert készítsen saját szervezetéről és minden hivatalos és konferencián szokványos formát kerülve, egyéni, baráti, szakmai megbeszélésekre adott lehetőséget. Ez volt talán a konferencia legizgalmasabb és leghasznosabb programja.

A FERMENT project managerre Drs. J.A.M.B. Maes a konferencia zárómegbeszélésén, támogatásáról biztosította teamünket, ha úgy döntünk, hogy csatlakozunk a FERMENT-hez.

Úgy gondoljuk, hogy az a fajta nyitás, amelyen keresztül a külföldi szakmai körök megismerhetővé és talán elérhetővé válnak, jelentős előnyt jelentene számunkra.

Szalaiiné Nagy Márta
Orosz Szilvia